

11. Кузьменко О. А. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Кузьменко Олена Анатоліївна. – К., 2002. – 205 с.
12. Гусарев С. Д. Юридична діяльність: методологічні та теоретичні аспекти : [монографія] / Гусарев С. Д. – К. : Знання, 2005. – 375 с.
13. Касьяненко Л.М. Правові основи здійснення фінансового контролю органами державної податкової служби України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Касьяненко Любов Михайлівна. – Ірпінь, 2004. – 210 с.
14. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51, ст. 572.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови : словник / [уклад. В. Т. Бусел]. – К.; Ірпінь : ВТФ Перун, 2002. – 1440 с.
16. Гаращук В.М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Гаращук В.М. – Х., 2003.

УДК 342.5

Малаш С.М.,
аспірант кафедри маркетингу та реклами
Київського національного
торговельно-економічного університету

АКТУАЛЬНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

У статті розглядається актуальність взаємовідносин органів виконавчої влади з громадськістю та існуючі підходи до розуміння їх взаємодії.

Ключові слова: взаємодія, громадськість, органи виконавчої влади, суспільство, демократія.

В статье рассматривается актуальность взаимодействия органов исполнительной власти с общественностью и существующие подходы к пониманию их взаимодействия.

Ключевые слова: взаимодействие, общественность, органы исполнительной власти, общество, демократия.

The article discusses the relevance of the interaction of executive authorities with the public and existing approaches to the understanding of their interaction.

Keywords: collaboration, public, executive authorities, society, democracy.

Постановка проблеми. Проблема актуальності та налагодження ефективних взаємовідносин органів виконавчої влади з громадськістю є однією із ключових у розумінні побудови демократичної держави. Проблема залучення громадського сектору до співпраці із органами влади завжди була актуальною, а сьогодні перетворилася на одну з ключових дискусійних питань сучасних дослідників теорій демократії.

Аналіз дослідження даної проблеми. На сьогоднішній день існуючі підходи до розуміння актуальності взаємовідносин суб'єктів державного управління дозволяють нам конкретизувати взаємовідносин між владою та громадським суспільством і дійти висновку про те, що будь-яку діяльність людини можна розглядати і досліджувати з організаційної точки зору, що є важливим для науки управління. Також можемо прослідкувати, що на даному етапі розвитку нашої держави даній проблемі приділяється все більше уваги.

Метою статті є представити та проаналізувати актуальність взаємовідносин органів виконавчої влади з громадськістю та існуючі підходи до розуміння їх взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Специфіка державного управління, що обумовлює здійснення регулюючого інституціолізованого впливу держави на суспільство, визначає особливості функціонування механізмів взаємодії у системі державного управління. Дослідження механізмів взаємодії ОВВ з громадськістю є доволі складним. Їх вивчення передбачає використання передусім системного підходу. Структурний аналіз механізмів взаємодії у державному управлінні дозволяє визначити зазначені особливості.

Механізми взаємодії з громадськістю є об'єктом дослідження у багатьох науках і прикладних напрямках. Різноманітна природа механізмів взаємодії обумовила формування та застосування різних теоретико-методичних підходів, що покладено в основи вивчення процесу взаємодії у різних сферах суспільного життя, що вже розглядалися вище.

Саме поняття механізмів взаємодії є категорією системного підходу, адже взаємини, зв'язки та взаємодії між структурними елементами системи та із зовнішнім середовищем формують механізми внутрішньої самоорганізації даної системи, до яких налягають і механізми взаємодії між її окремими елементами.

Системний підхід – один із спеціальних способів наукового дослідження, за яким досліджуваний об'єкт розчленовують на елементи, проте розглядають їх в єдності, тобто як систему. Сукупність елементів є субстратом системи, системоутворювальні відносини між елементами становлять структуру системи. Ефективність системного підходу залежить від характеру застосованих системних закономірностей, що встановлюють зв'язки між елементами системи. Системний підхід застосовується не лише до природних чи механістичних явищ, але й у дослідженні закономірностей людської діяльності, у тому числі управлінської.

Один із засновників системного підходу О. Богданов уважав, що будь-яку діяльність людини можна розглядати як певний матеріал організаційного досвіду й досліджувати з організаційної точки зору, що є важливим для науки управління. Науковець виступав представником організаційно-технологічного підходу до управління. О. Богданов одним із перших у світі ввів поняття системності. У самій системі одним з перших дослідник побачив два види закономірностей: а) формуючі, тобто закономірності розвитку, що призводять до переходу системи в іншу якість; б) регулюючі, тобто закономірності функціонування, що сприяють стабілізації нинішньої якості системи [1].

Принципами системного підходу є цілісність елементів, де внутрішні зв'язки між ними є сильнішими за зовнішні, ієрархічність, де об'єкт одночасно розглядається як самостійне ціле і як підсистема для вищих рівнів. Також серед принципів системного підходу розглядаються структуризація – функціонування системи, що обумовлене не стільки властивостями її окремих елементів, скільки їх певною впорядкованістю, розташуванням, а також множинність та фрагментарність – будь-який об'єкт пізнання може розглядатися з різних боків так, що кожний підхід до вивчення об'єкту визначає свої властивості об'єкту. Проте серед головних принципів системного підходу виступає функціональність – кожний елемент системи має своє призначення, а кожна дія спрямована на певну мету.

У структурно-функціональному методі, що використовується у нашому дослідженні поряд з системним, центральною дефініцією також виступає поняття функції та функціонування, що мають два прояви: 1) як призначення одного з елементів системи відносно іншого елементу або системі в цілому; 2) як така залежність у межах даної системи, при якій зміни одного елементу системи виступають похідними від змін іншого елементу цієї ж системи. У цьому випадку застосовують поняття функціональних зв'язків відносин в ряду причинних та структурних зв'язків усередині системи, а також між системами, системою та зовнішнім середовищем.

При цьому, будь-яка система є стійким комплексом інтервальних та взаємопов'язаних дій, а аналіз будь-якого процесу має проводитись, відповідно, як частина дослідження деякої системи з чіткими постійними межами [2, с. 911]. Саме тому дослідження механізмів взаємодії ОБВ з громадськістю проводилось нами у відповідності до принципів системного підходу та структурно-функціонального методу дослідження.

У наукових дослідженнях поняття «механізми» є неоднозначною категорією, що має різні визначення в залежності від сфери розгляду. Проте смисловий стрижень є спільним – організація відносин та взаємодій між структурними елементами усередині системи та поза нею. Суб'єкт-об'єктні

відносини у системі взаємодії ОБВ з громадськістю можуть виникати між конкретними ОБВ та органами місцевого самоврядування, інституціалізованими та неінституціалізованими групами зовнішньої громадськості, а також ЗМІ. Щодо механізму взаємодії із внутрішньою громадськістю, то його систему складають аналогічні елементи, де учасниками суб'єкт-об'єктних відносин з боку громадськості виступають також інституціалізовані та неінституціалізовані групи працівників відповідного ОБВ.

На виході з системи взаємодії ОБВ з громадськістю отримуємо процес розвитку взаємодії ОБВ з громадськістю у виді появи нових форм взаємодії, вирішення гострих соціально-економічних проблем регіону, активізації громадської участі, розвитку громадянського суспільства тощо, що є ціллю (завданнями) механізму взаємодії ОБВ з громадськістю. Таким чином, у межах системного та структурно-функціонального підходів можемо сформулювати визначення механізмів взаємодії ОБВ з громадськістю як системи відносин, які виникають між суб'єктами системи – ОБВ, НУО, ЗМІ, неінституціалізованими громадськими утвореннями в процесі досягнення цілей, що стоять перед суб'єктами системи. При цьому механізми взаємодії ОБВ з громадськістю включають в себе наступні складові:

1. цілі та мотиви суб'єктів та об'єктів інформаційного впливу;

2. методи (засоби) налагодження та підтримки процесу взаємодії ОБВ з громадськістю;

3. зв'язки, що виникають між суб'єктами та об'єктами впливу (канал взаємодії);

ресурси (політичні, економічні, соціальні), при використанні яких забезпечується процес розвитку взаємодії ОБВ з громадськістю та поставлені учасниками процесу цілі реалізуються.

Також серед існуючих недоліків функціонування механізмів взаємодії органів виконавчої влади з громадськістю можемо відзначити недостатній та повільний темп залучення державних органів влади України до національного сегмента

глобальної інформаційної мережі Інтернет, непередставленість окремих відомств та органів регіональної влади у мережі Інтернет, обмеженість заходів щодо впровадження принципів електронного управління. Крім цього, у системі державного управління України практично не реалізуються можливості інформаційно-комунікативних технологій у модернізації державно-управлінської діяльності.

Вважаємо, що наразі громадськість у державно-управлінських відносинах системи взаємодії виступає здебільшого об'єктом взаємодії, проте така ситуація поступово себе вичерпує, адже мережеві технології, як модернізаційний канал функціонування механізмів взаємодії ОБВ з громадськістю забезпечують переконливу двосторонність та дійсний потенціал для розбудови горизонтальної інтерактивної взаємодії між суб'єктами державного управління та громадськістю за принципом суб'єкт-суб'єктних відносин взаємодії. У системі державного управління функціонування механізмів взаємодії ОБВ з громадськістю, опосередковане мережею Інтернет, спрямовується на «інформаційне наповнення» віртуального простору відомостями про діяльність влади. Така обов'язкова риса електронного каналу взаємодії як діалогова інтерактивність, що забезпечує двосторонність взаємодії помітно не врахована. Хоча можливість добровільної реєстрації відвідувачів для забезпечення ведення статистики відвідувань та підтримки функції зворотнього зв'язку на офіційних веб-сайтах ОБВ присутня. Проте проведення веб-конференцій, веб-форумів, діалогів представників влади і громадськості в режимі онлайн поки що знаходиться на досить низькому рівні, що є суттєвим недоліком функціонування механізмів взаємодії ОБВ з громадськістю, адже електронна взаємодія, опосередкована мережею Інтернет, не може зводитись до викладу інформації про результати діяльності ОБВ.

Отже, для нинішньої ситуації показовими є недостатні та повільні темпи залучення державних органів влади України до національного сегмента глобальної інформаційної мережі Інтернет. Важливим напрямом має стати впровадження

принципів електронного управління. Впровадження електронного управління в більшості органах місцевого самоврядування в Україні знаходиться на початковій стадії, яка передбачає одностороннє розміщення інформації на офіційній веб-сторінці міських рад. Більшість веб-сайтів органів місцевої влади за рівнем інтерактивності є інформативними, або, в найкращому випадку, передбачають односторонню інтерактивність, при якій інформація про діяльність відповідної урядової структури розміщується на сайті та існує можливість одержувати з сайту встановлені зразки документів. Про двосторонню інтерактивність та транзакційність мова поки не йде. Таким чином, справжнє надання послуг громадянам та бізнесу за допомогою веб-сайтів поки не відбувається [3, с. 318].

Дослідження механізмів взаємодії ОБВ з громадськістю у системі державного управління є неможливим без їх відповідної систематизації у межах структурного аналізу. Специфіка державного управління як особливого соціально-комунікативного інституту обумовлює і класифікаційні критерії, що використовуються дослідниками у якості розрізнення інформаційних потоків.

Таким чином, проведений структурний аналіз механізмів взаємодії у системі державного управління України дає нам можливість оцінити механізми взаємодії ОБВ з громадськістю наступним чином: механізми взаємодії у системі державного управління доречно класифікувати за ознаками їх спрямованості на зовнішні та внутрішні. Причому механізми взаємодії із внутрішньою громадськістю реалізуються по комунікативному напрямку, що здебільшого співпадають з організаційними зв'язками у системі державного управління. Аналіз субординаційних, реординаційних та координаційних спрямувань трансляції інформації дозволяє структурувати механізми взаємодії у системі державного управління та прослідкувати їх взаємовплив. В залежності від засобів, які обирає суб'єкт системи взаємодії ОБВ з громадськістю, ми можемо виділити наступні підмеханізми взаємодії ОБВ з громадськістю притаманні кожному з механізмів взаємодії ОБВ із внутрішньою та зовнішньою громадськістю: 1). інституційний

підмеханізм; 2). економічний підмеханізм; 3). нормативно-правовий підмеханізм; 4). суспільно-політичний підмеханізм; 5). мотиваційний підмеханізм.

До інституційного підмеханізму ми відносимо засоби організації управлінських процесів та спеціальні процедури з боку ОБВ та засоби впливу з боку ЗМІ та громадськості, що забезпечують функціонування механізму взаємодії. До економічного підмеханізму ми відносимо засоби та процедури фінансового забезпечення функціонування механізмів взаємодії ОБВ з громадськістю, а також ресурси механізмів взаємодії. До нормативно-правового підмеханізму ми відносимо регулюючі засоби впливу на функціонування механізмів взаємодії ОБВ з громадськістю, що розкриваються у законодавчій базі. До суспільно-політичного підмеханізму ми відносимо засоби впливу учасників системи взаємодії (ОБВ, НУО, ЗМІ тощо) на суспільно-політичні процеси та засоби активізації участі представників громадськості в цих процесах. До мотиваційного підмеханізму ми відносимо стимулюючі засоби та умови, що забезпечують мотивацію з боку ОБВ та громадськості до участі в системі взаємодії з метою задоволення потреб кожного учасника системи.

Таким чином, механізми взаємодії з громадськістю у системі державного управління не зводяться до суто інформування громадськості про діяльність ОДВ, але, крім цього, зосереджуються на забезпеченні зворотнього зв'язку в процесі реалізації такої взаємодії.

В. Водозазький зазначає, що найефективніший вплив на громадську думку в плані підвищення авторитету місцевої влади справляють такі форми PR, які здатні забезпечити збалансований двосторонній комунікаційний процес. Серед них певного значення набувають проведення дискусій та врахування громадської думки громадян під час розробки й прийняття бюджету, вивчення громадської думки та зважання на неї в процесі ухвалення муніципальними органами найважливіших організаційних рішень тощо [4, с. 10].

Висновки. Отже, можемо зробити висновок, що задоволення державними службовцями потреби у престижі є

однією з рушійних сил активізації взаємодій на неформальному рівні у системі державного управління. Привілейоване володіння ексклюзивною державно-управлінською інформацією надає державним службовцям можливості впливати на громадську думку та певним чином виступати референтною групою для окремих соціальних груп та спільностей. У суспільстві сформувалось неоднозначне ставлення до державних службовців. Частина суспільства оцінює їх як високостатусну групу, визнає престиж і привілейованість управлінської праці. Інші вважають, що це не звичайна професійна група, а відособлений прошарок, що «привласнив» собі державу. Але у будь-якому випадку рівень довіри до інформаційних повідомлень цієї соціальної групи, що є відповіддю на активні запити громадськості є надзвичайно високим.

Література:

1. Богданов А. А. Тектология: Всеобщая организационная наука / А.А. Богданов.- М. : Финансы, 2003. – 416с.
2. Новейший философский словарь / [ред. А.А. Грицанова]. - 3-е изд. – М. : Книжный Дом, 2003. – 1280 с. – (Мир энциклопедий).
3. Макарова І.О. До питання розробки та супроводу сайтів органів місцевої влади / І.О. Макарова // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : матеріали підсумкової наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 30 жовтня 2009 року. – Т.2. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. - 396с. – С.317-319.
4. Водолазкий В.А. Формування зв'язків із громадськістю в органах місцевого самоврядування: соціологічний аналіз моделей : автореф. дис... канд. соціол. наук : спец. 22.00.03 «Соціальні структури та соціальні відносини» / В.А. Водолазкий - К., 2003. - 16 с.

УДК 347.73

Мінасва О. М.,
канд. юрид. наук, суддя
Харківського апеляційного адміністративного суду